

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Joanna Lemańska

SSN Aleksander Stępkowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi D.M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie w sprawie o sygn.
I ACa 909/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 2 października 2025 r.,

oddala skargę.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

Skargą, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 15 lipca 2025 r.,
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
D.M. (dalej: „skarżąca”, „pozwana”) na przewlekły sposób prowadzenia przez Sąd
Apelacyjny w Rzeszowie sprawy toczącej się pod sygnaturą I ACa 909/23, wniosła
o:

1. stwierdzenie, że w wyżej wymienionej sprawie nastąpiła przewlekłość
postępowania,

2. uznanie braku podstaw prawnych do prowadzenia postępowania w stosunku do skarżącej jako pozwanej i przyznanie w związku z tym odszkodowania w wysokości 2 mln złotych,

3. oddalenie apelacji i tym samym utrzymanie w mocy wyroku wydanego przez SO w Przemyślu oddalającego pozew; ze względu na brak zdolności orzeczniczych Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

4. przyznanie na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w kwocie 20 000 zł

5. wydanie orzeczenia o udostępnieniu skarżącej akt postępowania przygotowawczego w Prokuraturze Rejonowej w R.

W uzasadnieniu skargi opisano przebieg postępowania.

Prezes Sądu Apelacyjnego w odpowiedzi na skargę przystąpił do postępowania i wniósł o jej oddalenie, wskazując w uzasadnieniu m.in., na czynności, które zostały dotychczas podjęte przez Sąd Apelacyjny w toku postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługuje na oddalenie.

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło

do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania.

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Z analizy akt sprawy wynika, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 12 października 2023 r. (k. 2121 akt dołączonych) i tego dnia przeprowadzono w SLPS losowanie sędziego referenta (k. 2122 akt dołączonych).

Na podstawie § 138 ust. 3 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych nastąpił zwrot akt do sądu I instancji. Akta po uzupełnieniu wpłynęły ponownie do Sądu Apelacyjnego 15 listopada 2023 r.

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 9 listopada 2023 r., I S 25/23, po rozpoznaniu sprawy ze skargi skarżącej, stwierdzono przewlekłość postępowania przed Sądem Okręgowym w Przemyślu, I C 1/19 i przyznano skarżącej 5500 zł.

Czynności przed Sądem Apelacyjnym związane z nadaniem biegu sprawie zostały podjęte niezwłocznie, a termin rozprawy wyznaczono na 15 maja 2024 r.

Na rozprawie 15 maja 2024 r. sąd rozstrzygnął wnioski dowodowe zgłoszone przez strony i dopuścił w postępowaniu apelacyjnym dowód z uzupełniającego przesłuchania świadka oraz postanowił zwrócić się do odpowiednich instytucji o niezbędne dla sprawy informacje.

Po odroczeniu rozprawy, sąd rozstrzygnął wniosek pozwanej o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i wydał w tym przedmiocie postanowienie 6 czerwca 2024 r. o odrzuceniu wniosku, informując jednocześnie pozwaną, o tym że w sprawie o sygn. akt I ACa 909/23 nie zapadło orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, podlegające zaskarżeniu (k. 2350 akt dołączonych).

Pomimo tej informacji pozwana złożyła 13 czerwca 2024 r. zażalenie poziome, w którym stwierdziła, że „SSA przekazał sprawę do ponownego rozpoznania” (k. 2358 akt dołączonych). Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z 16 października 2024 r., I ACzp 640/24, oddalił zażalenie pozwanej (k. 2391 akt dołączonych), a następnie, na wniosek pozwanej, sporządził w listopadzie 2024 r. uzasadnienie tego orzeczenia, stwierdzając m.in., że: „Jak wynika z protokołu rozprawy sąd nie wydał w sprawie wyroku,

ani innego orzeczenia, które powodowałoby zakończenie postępowania” (k. 2398 – k. 2398 verso akt dołączonych).

Dnia 31 lipca i 1 sierpnia 2025 r. Sąd Apelacyjny podjął kolejne czynności zmierzające do przygotowania merytorycznego rozstrzygnięcia apelacji tj. zwrócił się o udzielenie informacji do Prokuratury Rejonowej w R. i Wojewódzkiego Konsultanta do Spraw Ginekologii i Położnictwa.

Dnia 26 sierpnia 2025 r. skarżąca złożyła w Sądzie Apelacyjnym pismo zatytułowane „Wniosek”, w którym wskazała m.in.: „Uważam, że postępowanie prowadzone przez SA w Rzeszowie jest niezgodne z obowiązującym prawem, co zmusza do postawienia zarzutów jak niżej”. Skarżąca zarzuciła w piśmie tym m.in. naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 EKPC.

4. Dla oceny czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale również wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – zwłaszcza podejmowane w jego trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpoznaniu sprawy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny podejmował stosowne czynności, które zmierzały do rozpoznania sprawy (przytoczone wyżej, choć część z nich nastąpiła dopiero po wpływie skargi na przewlekłość postępowania).

Nie sposób wprawdzie wykluczyć, że niektóre czynności mogły zostać przeprowadzone z większą sprawnością organizacyjną, to jednak całościowa analiza przebiegu postępowania apelacyjnego nie daje podstaw do stwierdzenia jego przewlekłości. Sąd Apelacyjny konsekwentnie podejmował niezbędne czynności w odpowiedzi na pisma stron oraz w celu formalnego przygotowania sprawy do rozpoznania. Działania te – choć rozciągnięte w czasie – nie mogą być całościowo uznane za przejaw wadliwego procedowania, którego rezultatem jest zwłoka w rozpoznaniu sprawy.

Dlatego też upływ czasu poprzedzający rozpoznanie sprawy trudno uznać za beczynność Sądu Apelacyjnego naruszającą prawo skarżącej do uzyskania rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki.

Dodatkowo dostrzec należy, że skarżąca podnosi w skardze szereg okoliczności, które nie dotyczą postępowania przed sądem drugiej instancji, a odnoszą się do postępowania prowadzonego przez Prokuraturę i nie mają bezpośredniego związku ze sprawą, której dotyczy skarga na przewlekłość postępowania. Również znaczna część wniosków skargi wykracza poza kognicję sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania, który w szczególności nie może oddalić apelacji ani podejmować wiążących decyzji w zakresie udostępniania akt innego postępowania.

5. Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski

[K.O.]

[a.ł.]